

Ukiortaami oqalugiaat 2010

Naalakkersuisut siulittaasuut

Asasakka nunaqqatikka , asasakka meeqqat, inuusuttut, inersimasut utoqqaallu.

Ukiutoqaaq 2009 naavoq. Ukiortaaq 2010 aallartippoq. Ukiortaami tamassi pilluaritsi qanortoq ukiortaaq tamatsinnut pilluarnartunik atoruminartunillu nassataqarili.

Ukiup nutaap sunik nassataqarumaarnera tamatsinnut pissanganartuaannarpoq.

Siorna junip 21-anniit Namminersulernerput nuannaarluta nalliussisarput, tassaavoq nunatsinni pissutsinut nutaanut ikaarsaarfipput, neriutinik nutaanik nassataqartoq. Alloriarnerput tamanna periarfissanik nutaanik ammaassisooq ataatsimoorluta atorluartariaqarparput.

Ukioq 2010 maanna iserfigisarput soorunami aamma ajornartorsiutinik qaangerniagassatsinnik allatigullu najummatsernarsinnaasunik nassataqassaaq. Tassami inuunerup qaqugukkulluunniit oqitsuinnarmik ingerlanissaa naatsorsuutigisinnaanngilarput.

Ajornartorsiutilli nalaattagassavut ikioqatigiilluta suleqatigiillutalu qaangerniartassavagut; tassami ataatsimoorfissavut avissaartuuffissatsinniit amerlaneroqaat, isumaqatigiissutigisavut akerleriissutigisatsinniit amerlaneroqaat ataatsimoorlulalu nukivut ataasiakkaarluta nukissatsinniit sakkortuneroqaat.

Ukioq qaangiuttoq qivallatsiarutsigu sorpassuarnik eqqaamasaqarfiussasoq oqaluttuarisaanitsinnilu ukiutut malunaatilittut ilaalissasoq qularutissaagunangilaq. Ukioq 2009 nunatsinni nunarsuattalu sinnerani sorpassuarnik pisoqarfiuvoq.

2009 ilaatigut eqqaamaneqassaaq nunatsinni kommunit nutaat sisamat pinngorfiattut, nunaqarfinni aqutsisut kattussuuffiattut, naalakkersuinikkut allanngorfiusutut kiisalu minnerunngitsumik nunatsinni namminersornerup atuutilerfiatut.

Nunarsuaq tamakkerlugu eqqaamaneqartussat ilagaat aningaasarsiornikkut ajornartorsiornerup tamatsinnut siaruaannera aamma Barack Obama-p USA-mi præidentitut ivertinneqarnerata nunarsuaq tamakkerlugu neriuuteqalersitsinera puigunaatsunut ilaavoq kiisalu minnerunngitsumik decemberip qaammataani silap pissusaata allanngoriartornera pillugu Naalagaaffiit Peqatigiit Københavni ataatsimeersuartsinerat. Pisimasut tamakku tamarmik nunarsuatta ilaani allami pisimagaluartut, tamarmik nunatsinnut assigiinngitsutigut attuumassuteqarlutillu sunniuteqarput.

Nunarsuarmioqataanitsinnut takussutissat ilagiinnarpaat nunarsuarmi aningaasarsiornerup ajalusoornera silallu pissusaata allanngornerata kinguneru. Siullermut tunngatillugu sunnigaanerput allanut sanilliulluta annikitsutut oqaatigineqarsinnaavoq, nunatsinnilu politikeriit nuimasorpassuit isumaqatigiinniarnersa nalaani, pingaartumik avannaani piniartut inuussutissarsiornerminni annertuumik silap allanngorneranik kalluarneqarput. Sermersuup akkiartorneranik Manerassuarmi qeqertaarpassuit ilaat uligussaalluinnalerput allaat inuppasuit nunaminnit qimaguttariaqalersussaallutik.

Ungasinngitsumi København-imi silap pissusaa pillugu ataatsimeersuortoqarnerata nalaani nunarput sinnerlugu Danskil Naalakkersuisuiniq isumaqatiginninniarpugut. Angusavut naammagisimaarpagut, tassami nunatta aningaasarsiornikkut ineriartoqqissinnaanissaanik periarfissai paaseqatigiissutigineqarput taamaalilluta piffissami aggersumi nunat tamat isumaqatiginninniaqqinnissaanni inissereerluta. Soorunami uagut nammineerluta CO2-mik aniasitsinitta appasinnerpaanissaa anguniartuartsaavarput.

Namminersornerup Junip 21-ani eqqunneqarnera nunatsinni killitsinnaqisumik nalliuttorsiuutigineqaannarani avatitsinniit malinnaaffigeqqissaarneqarpoq. Nunanit allanit tikeraarterpassuatta saniatigut tusagassiortut tamaneersut ulluni taakkunani nunatsinniit inuiaqatigiit kalaallit nutaamut alloriaraluttualersuit tusagassiaaraat, tulluussimaarnartumik nittarsaalluta.

Manna iluatsillugu 2009-p ingerlanerani tikeraartigisavut, suleqativut minnerunngitsumillu Dronning Margrethe ilaqutaalu tamaasa kiisalu Danmarkimi Naalakkersuisut inatsisartullu qutsavigalugit ukiortaami pilluaqqakka.

Ukiumimi qaangiuttumi qutsavissarpasuaqarpugut.

Nersortariaqarput qujaffigisariaqarlutillu anaanat ataatallu, aanaakkut aataakkullu, ningiukkut ittukkullu, ernguttatik meeqqatillu ajunngitsumik pillugit paarimmatigit.

Qutsavissaraagut meeqkerisut illiniartitsisullu, utoqqarnik isumaginnittut, napparsimasunik paarsisut, aalisartut piniartullu ilaanni ullorpassuarni angerlarsimaffitsik ilaquttatillu qimallugit avataani sulisariaqartartut, pilersorumalluta - inuiaqatigiit napatikkumallugit.

Inuppassuit namminneq piumasutsiminnik akissarsiaqaatiginagulu inuiaqatigiinnik sullissisut annertuumik qutsavissaraagut.

Pinngitsoorusunngilanga aamma nunatsinni Kattuffiit, soqutigisaqaqatigiiffiillu tamaasa suleqataanerannut isummersueqataajuarnerrannullu qutsavigissallugit, inuiaqatigiinni uummaarissumik tamatigoortumillu ingerlariaaseqassagutta kattuffiit soqutigisaqaqatigiiffiillu pissutsinut assigiinngitsunut qanittumik malinnaasutut eqeersimaarlutik isummersornermi peqataajuartussaapput. Naalakkersuisuni neriuutigaarput 2010-mi nangittumik suleqatigiinnerput suli nukittorsarneqassasoq.

Aalisarnej piniarnerlu

Aalisarnermi piniarnermilu aamma 2010-mi naleqqussaaqqittariaqarnej saneqqunneqarsinnaanngilaq. Aalisarnermik piniarnermilluunniit inuussutissarsiuteqarnej pineqarpat siunissaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu pilersaarutunik naatsorsuutigineqarsinnaasunik siunnerfilersuinissaq pisariaqarluinnarpoq. Peqassutsimut naapertuuttumik pisisartullu piunasaqaataannut sakkortusiartuinnartunut malinnaaniarluta inatsitigut aqqissuussinivut ingerlateqqissavagut. Aalisarnermik piniarnermillu inuussutissarsiutit aningaasatigut imminnut nappassinnaasumik aammalu inuiaqatigiinnit pissarsissutaanerpaasumik ingerlanneqarnissaat qulakkeerniarlugu aalisartut piniartullu Kattuffiit qanimut suleqateqarnej ingerlateqqinneqassaaq.

Erseqqissaatigissavara aalisarnermik piniarnermillu inuuniuteqarnerup imaannaangitsunik sorsugassaqarfiunera Naalakkersuisunit isiginnaaginnarnianninnatsigu, kisiannili pissutsit ukiuni arlalinnngortuni ilungersinarsiartorsimanerat tamatsinnut annertuumik piunasaqaateqarpoq.

Piniartuunermik inuussutissarsiorderup ajornartorsiorfiunerata nalaani nuannaarutissaavoq piniartut biologillu suleqatigiinnerisigut piniagassat ilaasa killilersuiffigineqarnerisigut pisassiisarneq erseqqinnerusumik aalajangersaavigineqarsinnaalersimammat. Assertuutissatsialaavoq qilalakkukanik pisassiissutit qaffanneqarsinnaasimanerat ukiunullu pingasunut tullernut pisassiisutissat maannagaaq aalajangersaavigineqarsinnaalernerat.

Aamma assersuutissavoq tutut umimmaallu piniarfinni arlalinni killeqanngitsumik piniarneqarsinnaanerat ammaanqarmat.

Taamaakkaluartoq soorunami uumassusillit suulluunniit kinguaassiornermikkut nammassinnaasaat sinnerlugu piniarneqannginnissaat aallaaviujuartariaqartoq Naalakkersuisuni aalajangiusimavarput. Immitsinnuinaq pinnata kinguaagulli taakkualu kinguaassaat aamma pissaqaqqullugit uumassusilinnik iluaquteqarnerput ingerlanneqassaaq.

2010-mi isummerfissat pingaaruteqarluinnartut ilagissavaat nunarput arfanniarneq pillugu ataatsimiititaliarsuarmi IWC-mi ilaasortaaginnassanersoq.

Inuussutissarsiutit allat

Inuussutissanik immitsinnut pilersornitta malunnaatilimmik annertusinissaa Naalakkersuisut anguniagaannut pingaaruteqarluinnartunut ilaavoq. Taamatut anguniagaqarneq tutsuiginartumik tungaveqarluni pilersarusiorniarlugu nunatta immikkoortui arfinillit aallaavigalugit paasissutissanik katersineq aallartipparput.

Qulaajaaneq inuussutissarsiordermut tunngaannarani aamma ilinniartitaanermut, isumaginninikkut, attaveqatigiinnikkut, inissaqarnikkut allanullu tunngasutigut paasiniaanermik ilaqassaaq. Qulaajaaneq pilersarusiorderlu kommunini inoqarfinnilu tamani innuttaasut aallaavigalugit suleqatigalugillu ingerlanneqassaaq.

Imminut pilersornerulernissamik siunertaqarnerup ilagilluinnarpaa nunarput tamakkerlugu inuussutissarsiornikkut aningaasarsiornikkullu periarfissarititaasut ataqatigiissaakkamik

tamakkiinerusumik atorluarneqarnissaannik aqqutissiuussinissaq. Siunnerfippu pingaernerpaq tassajuassaaq imminut napatissinnaasumik aningaasarsiorsinnaanissaq.

Nuannaarutissaavoq inuussutissarsiutinik nutaanik aallartisaaneq pisariaqavissoq qujanartumik takussutissaqalermat. Qeqertarsuarmi puilasup ernganik tunisassiorneq aallartippoq, allallu nunatta kujataani imermik sermimillu tunisassiornissamik akuerisaasimasut ukiup matuma ingerlanerani tunisassiulernissaat ilimagineqarpoq.

Erngup nukinga iluaqutigalugu Maniitsumi aluminiumik aatsitsiviliornissamik pilersarusiorneq isumaqatigiinniarnerrillu sulii ingerlanneqarput. Nunatsinni suliffeqarfimmik aatsaat taama angitigisumik akisoorsuarmillu pilersitsiniarnermi inuiaqatigiinnut sunniutaasinnaasut sukumiilluinnartumik qulaajartariaqarnerat pissutigalugu piareersarnerup sivisusinnaanera akuerineqartariaqarpoq. Taamaakkaluartorli naalakkersuisuni neriutigaarput ukiamut pingaarutilinnik aalajangersaanissamat Inatsisartut tunngavissinneqarsinnaassasut.

Aamma erngup nukinga atorlugu nukissiorfiliornissanut aningaasalersuutissanik nunanit allanit aningaasanik attartornissarput ukioq manna naatsorsuutigaarput.

Ullumi ukiortaami ulloq siulleq aamma allatut uatsinnut pingaartorsiorfiuvoq, tassami ullumi nunatsinni aatsitassanut uuliasiorsinnaanernullu tamanut oqartussaaffik tamakkiisoq nammineerluta tiguarput! Aatsitassarsiorneq pillugu Inatsisartut inatsisaat nutaaq atuutilerpoq tamannalu ukiorpassuannortuni anguniakkap pingaaruteqarluinnartup naammassineqarneranut takussutissaavoq tulluussimaarutissaq.

Naalakkersuisut akuersissuteqareerpata pilersarutaavoq aasamat uuliamik ujarlerluni Qeqertarsuup Nuussuullu avataani Canadamut killeqarfiup qanittuani qillerisoqassasoq, taamatullu aamma aappaagu immaqa ataasiinnaangitsumik qillerisoqartarnissaa ilimagineqarluni.

Tamatuma saniatigut nunami aatsitassanik piiaalernissaq siunertaralugu suliniutit sulii amerliartorput. Ukiortaami Nalunami kultimik piianeq aallarteqqinneqassaaq, Seqinnersuusaami olinimik piianeq ingerlannassaaq kiisalu Marmorilimmi aqerlumik zinkimillu piiaviup ukioq

manna ammarneqaqqinnissaa pilersaarutaalluni. Aatsitassanik allanik ukiuni qaninnerni piiaalernissaq tullinnguuppoq.

Atuartitaaneq ilinniartitaanerlu

Suliniuterpasuilli tamakku nunatsinnut iluaqutaasumik piviusunngortinneqassappata nammineerluta sulisussanik sapinngisamik amerlanerpaanik piareersimatitsisariaqarpugut. Tamannalu iluatsissagutsigu aqutissat pingaarnersaat tassaavoq ilinniartitaaneq. Taamaattumik Inatsisartuni Naalackersuisunilu ilinniartitaanerup annertusaavigineqarlunilu qaffassarneqarnissaanik suliniutit qasukkarneqaratik nanginneqarnissaat aalajangiusimaneqarpoq.

Qujanartumik ilinniakkamik aallartitsisartut naammassinnittartullu amerliartorput. Inuusuttortatsinnut annertooujussuarmik neriuuteqarlutalu naatsorsuuteqarnerput piviusunngoriartortutut isikkoqarpoq, taamaattumillu inuusuttortatsinnut tapersersuineq kaammattuinerlu sutigut tamatigut eqqumaffiginerusariaqarparput, angerlarsimaffimmi, atuarfinni ilinniarfinnilu. Angoriikkagut tulluusimaarutigisassavagut, nalunngittuassavarpulli suli pitsaanagerusumik angusaqartoqarsinnaammat.

Nunatsinni suli amerlanerusut ilinniagaqalersuunissaat anguniarlugu ilinniartitaanermi suliarpassuit ingerlanneqarput. Ajunngitsumik ingerlanerput takussutissaqaleriartorpoq, taamaanneralu nukittorsaatigisigu suli immitsinnut piumaffiginerussalluta.

Inissaqarniarneq

Ilinniartitaanikkut anguniakkat angulertorneqarnissaat ilinniartullu atugaasa pitsanngorsaavigineqarnissaat siunertaralugit ilinniartut najugaqarfissaannik sanaartornerup pilertornerusumik annertusaavigineqarnissaa Naalackersuisut pilersaarutigaat.

Aamma inissianik sanaartornerup malunnaatilimmik pingaartumillu inissianik attartortakkanik amerlanerusunik sanaartortoqalernissaa Naalackersuisut pilersaarutaanni qitiulluinnartunut ilaapput. Pilersaarutaavoq inissianik nutaalianik, akimikkut unamminartunik, oqorsarluakkanillu sanaartornerulernissaq. Inoqarfiit inissaaleqiffiunerpaat sanaartorfigineqartussani salliutinneqassapput.

Naatsumik oqaatigalugu siunertaarput nunatsinni inissaaleqinerujussuup nungutinneqarnissaa, nalunngilarpummi nammineerluni angerlarsimaffeqrneq inuunerissaarnissamut tunngavissat pingaernerpaat ilagigaat.

Nunatsinni innuttaasut tamarmik namminerisaminnik angerlarsimaffissaqalernissaat anguniarlugu kommunit peqatigineqartussaapput. Innutaaqateqarpugummi nammineerlutik inissaqalernissaminnut pisortanit ikiorserneqartariaqartunik akisussaaffillu tamanna kommunit salliullutik aalluttussaavaat.

Kommunit

Sanaartornermut akisussaaffiup kommuninut nuunneqarnissaa kommunit kattussuunneqarneranni siunertanut pingaarutilinnut ilaavoq.

Kommunit kattussuunneqarnerisa kingorna suliassatut aalajangiussat arlalitsigut kinguaattooruteqarput. Pilersaarusiak nalilersoqqinnissaat pisariaqarpoq, Naalakkersuisullu kommunit suleqatiseraat nutaamik piviusorsiorlumillu pilersaarusiokqinnissami peqataaqullugit.

Kommunit annertusiartortumik innuttaasut toqqaannartumik kiffartuunneqarnerat akisussaaffigisariaqarpaat, tamannalu ilutigalugu Inatsisartuni Naalakkersuisunilu suliak inatsisiliornermut nunalu tamakkerlugu suliassanut samminerulissapput.

Isumaginninneq

Tamanna pequtaarpiarluni Inatsisartut Naalakkersuisullu pilersaarutaasa piviusunnigortinneqarnissaanni kommunit qitiulluinnarput. Nunatsinni inuiaqatigiittut ajornartorsiuvut ilungersunarnerit pimoorullugit anigorniassagutsigit kommunit kommunillu innuttaat tassaassapput anguniakkanik timitalersuisuusut.

Meeqqat inuusuttuaqqallu atugaasa pitsanngorsaaviginissaannut, sumiginnagaasimasut atornerlunneqarsimasullu katsorsarneqarnissamik neqeroorfigineqarnissaannut siunertanullu allanut assingusunut Inatsisartut 2010-mut immikkut 25 million koruuninik aningaasaliissuteqarput.

Aningaasaliissutit taakku kingunissaqarnerpaamik atorneqaqqullugit Naalakkersuisut kommunillu sulisorisanik, kattuffinnik, piumassutsiminnillu suliuuniteqartunik februarimi katersortitsiniarput.

Aamma Inatsisartut aalajangerput siusinaartumik sulisinnajunnaarnersiutillit sulisinnajunnaarnersiutaat julip aallaqqaataaniit qaammammut 1.000 koruunit missaannik qaffanneqassasut.

Inuunerinnerulernissatsinnut suliniutit pilersaarutaasullu tamarmik ataatsimut inuttut nukittunerulernissatsinnik inuttullu kiffaanngissuseqarnerulernissatsinnik siunertaqarput. Inuiaqatigiioqqulluta nukittuut imminnut isumagalutillu imminnut aquttut.

Innuttaasut akornanni atukkatigut naliigiissarinerunissaq siunertaralugu piitsuussuseq pillugu misissuinerit nalunaarusiornerlu aallartinneqarput.

Akilerartarneq atugarisaarnerlu pillugit ataatsimiititaliarsuaq akilerartarnermi innutaasunullu atugassarititaasunut allannguutissanik siunnersuusiortussaq novemberimi sulisinneqalerpoq. Iseritakinnerpaat, piniartunut aalisartunullu tunngasut, kiisalu soraarnerussutisiaqartunut sulisinnaajunnaarnersiuteqartunullu tunngassuteqartut immikkut sammineqartussaapput.

Timikkut atukkat piinnarnagit aamma anersaakkut tarnikkullu peqqissuunissatsinnik suliniutit annertusaavigineqartariaqarput.

Kinguaassiuutitigut atornerluinerit akuersaarneqarsinnaannginnerat isiginngitsuusaarneqarsinnaannginnerallu tamanitsinnit ersersinneqartariaqarpoq. Inuk atornerlunneqarsimasoq, meeraaguni inersimasuuguniluunniit, misigissutsimigut anersaamigullu inuunermi sinnerani erloqissutigisinnaasaminik innarlerneqartarmat eqqaamaqqissaartariaqarparput.

Timikkut persuttaanerup atugaavallaarnerujussua avaanngunaqisoq unitsinniartariaqarpoq. Persuttaaneq aarlerualernermik tatigisassaarunnermillu kinguneqartartoq sumulluunniit aaqqiissutaasinnaangilaq, persuttarneqartartorlu nammineq persuttaasartunngornissaminut qaninnerulersarluni.

Timikkut tarnikkullu peqqissuussagutta anersaakkut immersorneqarneqartuarnissarput pisariaqartipparput - misigitsutsitigut eqqarsaatitigullu aalaterneqarneq unammillerneqarnerlu nukittorsaataasarpoq.

Pingaarnerpaajuuarporli peqqissuuginnarnissatsinnut nammineerluta inuttut akisussaagatta.

Ilagiinnut tunngasut nunatsinni tamakkiisumik oqartussaaffigineqalernissaat pillugu 2010-mi pilersaarusiortoqassaaq. Ilaatigut ilagiit naalackersuinikkut qulangersimaneqaratik ingerlanneqarsinaanerannut tunngasut eqqartorneqassalluni.

Oqaatsivut pillugit inatsisiliorneq Inatsisartuni ukiaq manna aallarnisarneqartoq tamanut ammasumik oqallisigineqareerluni ukioq manna inaarsarneqassaaq.

Naalackersuisut Isiginnaartitsisarneq pillugu inatsisissaq 2010-mi piviusunngortinneqassasoq pilersaarutigaat.

Kiisalu nunatsinni tusagassiuuteqarnerup kiffaanngissuseqartumik, tamat oqartussaataitaanerannik tunngaveqartumik killilersugaanngitsumillu ingerlanneqarnissaa qulakkeerniarlugu Naalackersuinermik kiisalu tusagassiuuteqarnermik suliaqartut suleqatigiillutik aallartereerput.

Naggasiut

Ukioq nunatta oqaluttuarisaanerani pingaaruteqartoq naavoq. Ukiortaaq 2010 aallarteriikatappoq! Angusassavut siunitsinniittut noqasullutalu ornitsigit.

Tamatta inuttut ataasiakkaarluta tunniussassaqarpugut, tamattalu immitsinnut pisariaqartippugut, tamanna anersaaralugu ukiortaaq 2010 atorluartigutoq.

Taallamik ullumikkumut naleqqussorisannik issuaallunga oqaatsikka naggasissavakka; Ulf Fleischer-ip taalliaani "Issiaannarusunngilanga"-mi versi kingulleq imaappoq:

"Akisussaaffik inuit nammineq tigummiaat

Apeqquserneqarsinnaangitsoq nalunagu

Inuiattut paareqatigiinniarluta
Kattutsigit nukiit suleqatigiilluta
Toqqissisimaneruniarluta ... oqarluta

Issiaannarusunngilagut eqqarsarluta
Qanortoruna una imak ilivoq
Qanortoq una imak ilivoq.”

Tamassi peqqinnermik kissaallusi ukiortaami pilluaritsi.